
Voloncs Attila

ÁRNYAK ÁRJA, ÁRNYAK APÁLYA

Sokan úgy gondolják, kacsintásokból és félmosolyokból egy ideje sejteni lehetett, hogy a döntő után Csiszér örökre elhagyja a várost. Persze az is lehet, hogy mindez csak fakuló jelek mérgezése: a Szebán nővérek állítólag már délelőtt levágtak egy kakast.

Lennél méhecske az öltözőben, ezt mondtad a tetőn, még mielőtt a kiömlött fehérbor erek útnak indultak volna a kiégett fűcsomók között, el a szoknya mellett, a lehullott makkok felé. Három kellemetlen másodperc után megértettem, hogy ott figyelnél meg legszívesebben, pedig honnan is tudhatnál például az ellenőrzésről, arról is úgy hallgat mindenki, mint más férfitársaságok a páholytitkokról, hát még Dusnoki markolásainak számáról és erejéről, ha nem fáradt el. Mivel ő a kapus, ritkán fárad el, és nagy tenyere van. Miközben a liga kalászos-vöröscsillagos címere a földre hull, és kirobannak egy kultúra évezredes elfojtásai, vezérünk a falról vigyáz ránk, mert fontos, hogy a reform csípős szagok közt is jelen legyen. Kár, hogy kedves kis barlangunkba nemcsak mi járunk be, mondta is Csiszér, hogy úgy rajzoljunk agancsot a géniusz homlokára, mintha a város előtt rajzolnánk – azt persze nem lehetett megtiltani, hogy az üveglapon mindannyian a mosolyáig lőjük az ondót.

Letolt gatyával álltunk sorfalat a mesternek, aki egy pillantás után mindenkiről bediktálta az ítéletét Kukunak. Ketten-hárman mindig elgyengülnek, még a legfontosabb meccsek előtt is, pedig könyörögve kért minket, hogy legalább most gazdálkodjunk okosan a tesztoszteronnal. Hiába tiltakozott Vámos, hogy nem azért ilyen a színe, Csiszér mindenki faszának árnyalatait ismeri már, a körülmetéltek száraz makkjához is szeme van, ilyenkor nem a jóságos, nem a szenvedélyes: ezek kétségkívül a legszakmaibb pillanatok.

A taktikai eligazításon korábbi eligazítások emlékei jártak a fejemben, nem tudtam figyelni. Ilyenkor Csiszér, fűzetével a kezében, úgy hever a nagy, ötszakaszos tornaszekrény tetején, mint a Vénuszok a reneszánsz tájképeken, hogy oldja a feszültségünket, és mert nem árt a tekintélyének. Voltak eligazítások, amik már ártottak, például a március 31-i, sokat tennék rá, hogy a többiek is emlékeznek még a dátumra, az aradiakkal játszottunk, akkor

is itthon, és megjelent az öltözőben Szedlák. Tudom, hogy nem szeretted hallani a nevét, mert nem bírsz rá gondolni anélkül, hogy valamilyen zavaros formában el ne képzeld a testét, hosszú nyakát és kecskeszakállas mon-gúzarcát, a vicsorgását, ha kínozni és ha szeretni akar, de úgy kell történetet mesélni, hogy ne csak csalogasson, fájjon is.

Nem szeretem, ha csak a rám vonatkozó utasításokat fogom fel, az ad önbizalmat, ha a többiek feladatait is tudom. Bőven vannak rések a szebeni-eken, pedig azt te is tudod, hogy újabban az ország legdrágább csapata: egy jó szászért nyolcszáz márkát is megadnak a nyugatnémetek. De hogy hol, és ezt nekünk hogyan kellene kihasználni, képtelen voltam felfogni. Mindenestre, ha nagyon nyomnak, vissza kell mozognom Orsós felé, ami nem nagy lelemény. Csiszér nyugodtan sorolta a pontrúgások elvégzőit, nyomát se mutatta annak, hogy hónapokkal ezelőtt épp ez a testhelyzet szolgáltatta ki menthetetlenül egy régi ellenfélnek.

Két ennyire harcias ember gyerekkorba nyúló, megromlott barátságát egy kisvárosban szent titkok övezik, akár a rivális klubokat: a gyűlölet akkor is tapintható, ha a viszály történetét senki nem ismeri pontosan. Az ügy, amelyben Szedlák érkezett, nem egy járási párttitkár szintjén mozgott: megparancsolta, hogy hamisítsuk meg a tizenhetet hamarosan betöltő Sztojka és Csébi igazolását. Tudtuk, hogy Csiszér ezt egyébként is megtette volna, néhány város huszonéves henteseket is felküld, nem lenne ebben semmi rendkívüli. Talán a hangnem változtatta Csiszért önértetétől szabadulni képtelen, konok vesztessé, talán az előnytelen pozíciója, talán a nyilvánvaló tény, hogy Szedlák kizárólag őt megalázni jött.

Hosszú, kilátástalan vita kezdődött arról, hogy meg szabad-e tenni ezt, és nem azért hallgattuk némán, mert nem tudtuk volna, hogy ostobaságot csinál, hogy szokásjogot sért, hanem mert tisztában voltunk vele, hogy valamiért csak ellenkeznie szabad. És az, hogy soha nem beszéltünk az esetről, jelzi, mennyire a hatása alá vont minket is Szedlák toronymagas alakja, rendíthetetlen önimádata, szemtelen játékai, ahogyan a helyzetről minden kulcsint lebontott, ahogyan kifejezte, hogy ő az úr, Csiszér vállára tette a kezét, majd úgy másfél perc múlva kutyának nevezte, szinte vakkantott a szó, mintha még torokból utána is morgott volna kicsit. Bizonyára előre eltervezte a gesztusok sorrendjét, ezért volt olyan színpadias és erős. Tudnia kellett, hogy Csiszér is hazudik és csal, de maroknyi függetlensége megköveteli majd, hogy igazat akarjon mondani, ha hazugságra parancsolják.

Szólnia sem kellett volna, csak ránk néznie, és pusztá kézzel tépjük szét Szedlákot. De a megfeszített sem kért a végső órában tizennyolc légió an-

gyalt – épp Csiszér bátorsága és méltósága tette számára reménytelenné és fagyossá a mérkőzést. Nem fejezte be az eligazítást, és a mi lábunkban sem volt erő már, amikor felálltunk. Egyetlen szerencsénk, hogy mire az aradiak jöttek, már kijutottunk a csoportból, igen, akkor kaptunk nyolcat itthon.

Mindig fekszik a szekrényen, sohasem ül. Talán a korunkat élvezni leginkább, hogy még éppen gyerekek vagyunk, és a rövid passzok gyakorlása után, szusszanás és ugratás közben kétértelmű dolgokat mondhat az életről, amellyel úgy tűnt, évtizedek óta kivont karddal hadakozik, s körülötte lassan minden ember átáll az ellenfélhez. Vagy amikor a pályára lépés előtti érzékeny negyedórákban izzó türelemmel vértzetten elsorolja rendelkezéseit, és ott a szemében, hogy tudja, mi vár ránk, szerelem, becsvágy és magányos nyomorúság kietlen helyeken, viszontagságos időjárás, olvadó és visszafagyó rezsimek, ki tudja, milyen politikai ábrándok. De amikor beszél: ostobaság, nagyon boldogok lesztek, győzni fogtok. Ha nincs az öltözőben, az árnyékok sötétebben járnak a falon.

Még mindig nem értettem a korongok vándorlását a táblán. Csak azért nem szállt szembe vele, mert maradni akart, annyira fontos neki ez az először és utoljára megrendezett sorozat? Egyébként is valami zavaros fejű kiskáder ötlete lehetett, aki elhitte, hogy mi erkölcsi okokból nem rohanunk le Csehszlovákiát, és a szolidaritás jegyében a döntőt is az évfordulóra időzítette. Lehetséges, hogy Csiszérben is taktikai okok kerekedtek felül: naponta milliószer megesik, hogy nem a hős váltja meg az országot, hanem az ország a hőst.

Talán, ha külön, még egyszer elmagyarázná nekem, gondoltam, de már előtte tolongtunk, mindenkit hátba vágott, néhányunkat tarkón csókolt, majd kilökött minket a fényre, be a géppel vágott fű olajos szagába, ahol már a kezdőkörben vérző orral feküdt az ellenfél egyik játékosa, és fogadta a drukkerok kedvességeit arról, hogy ide legények kellene. Az iszonyú hőségben mi is bemelegítettünk, majd még egyszer visszamentünk a hűvösbe, hogy ünnepélyes keretek közt újra kivonuljunk. A szél csak este érkezett meg, a himnusz alatt már Szőke orra is vérzett.

Annak, hogy itthon játszottuk a döntőt, annyi előnye mindenképp volt, hogy a tribünről vigyázott ránk az összes szív, amit Csiszér valaha megdobogtatott. Mivel egymás közt szinte csak róla beszéltünk (kivéve áprilisban, amikor nagy csend lett úrrá a csapaton, és a statisztikák szerint a potenciánk is csökkent), róluk is tudtunk, valaki mindig először látta őket vele, másvalaki kiderítette, hol dolgoznak, egyeseknek az öltözködéshez volt jó memóriájuk, mások a lelkialatról vontak le folyamatosan frissülő következtetéseket.

Neveket ritkán használtunk, az ismertetőjegyet mindig az első megfigyelő hozta, így Fábián: a magányos dáma; Vikol: az elvirágzott, öntudatos ötvenes; Dusnoki az angoltanárnőről: introvertált libuci; Szőke: a véres életű; én: akinek fűzfalevelek voltak a hajában.

Szedlák közepén ült a nagyon közelinek tűnő díszpáholyban, ritkán látható feleségével, Emmával az oldalán, aki mintha inkább a kispadot leste volna az éneklő, kidüllesztett mellű kezdőjátékosok helyett. Hosszú szempillái alatt örökösen remeg a fagyott, porcelánkéék bogyós gyümölcs: ilyen tekintete van egy asszonynak, akinek a férje golyóstollakat dugdos a kamasz lányok seggébe. Nem tudtam nyugtatni magam azzal, hogy egy távoli színpadon, húsz-harminc lánnyal versengve te jóval fontosabb énekeket énekelsz, mint egy almafa az erdő fái vagy liliom a tövisek között, és kivillannak ajkad alól a frissen fűrésztött juhok – csak a hiányt láttam a lelátón, és arra gondoltam, hogy veszíteni fogunk, akkor meg fölösleges volt Csiszérnek fél-éven át önuralmat gyakorolnia.

Nem mintha szemedre vetném, hogy az elalvás előtti gondolataidat te sem mondd ki, és titokban arról álmodozol, hogy te is leszel majd a magyaradásban, mint Panek Kati. Apád, aki szintén véres életű, ő is mindig azt mondja, hogy olvadás van, menj és énekelj, amíg énekelhetsz.

Szinte rögtön a középkezdés után gólt kaptunk: Orsós belsővel szeretett volna passzolni nekem, de rosszul találta el, a szebeni középcsatár lecsapott rá, és Dusnoki nem tudta fogni. Talán mondott valamit erről Csiszér, talán ez a hiány csapott le most, valószínűleg máshol kellett volna lennem éppen, és a helyezkedésem lepte meg Orsóst, aki láthatóan inkább magát vádolta. Pedig a feléd küldött rossz passz is furcsa úrt okoz, és legalább annyira zavarba ejtő, mint amikor az ujjas lábtűdet viseled, ha nálatok vagyok. Csébi káromkodott.

Arra jutottam, hogy magasabban fogok játszani, de az undokok amint megszerezték a labdát, mindig passzolgatni kezdtek, úgyhogy meguntam a cicázást, és megint hátra húzódtam védekező középpályásnak. Tudod, mennyire hirtelen le tudok tojni mindent, amikor végre elkezdek megnyugodni: nagyjából olyan kényelmesen sétálgattam, mint amikor a legnagyobb hóesésben a kaszárnya felé kerültünk haza, hálaadó mise után, és az árnyékok nemcsak mögöttünk nőttek nagyra. Jó volt a télre gondolni, arról beszéltél, hogy a Kritérion Horizont-sorozatában néha vannak sehová nem vezető jegyzetjelek, talán mert egy szerelem, az legalább két hiányra irányítja rá a tekintetet. Ki számolja meg *A pármai kolostor* és a *Veszedelemes viszonyok* hiányait? Te talán megfejtetted volna az úrt Csiszér szenvedélyes tekinteté-

ben is. Emlékszel, milyen gyanakodva fordulgattak vissza a posztókabátos Te Deum-specialisták a nagy hóropogásban? Mikor eldörrennek a hátunk mögötti padsorokban, nem is gondolnánk, milyen gyors mozgásúak, amikor találkoznak az árnyékaikkal.

Undorító játékkal teltek a percek, aztán még a félidőt lezáró sípszó előtt nem túl indokoltan lerúgták Fábiánt, rohantak a Szebán nővérek, bokáink és térdeink ápolói, országszerte kísérőink útjainkon. Utak Romániában: mekkorát zökken ez a mondat! Az idősebbik, Márta úgy tesz, mintha abban a hitben élne, hogy csak azt rúgják meg, aki szabálytalanul játszik, ez úgymond a büntetése. Egyszer nekem is mondta, miközben letámogattak: felhorzsolja magát, aki nem a járt úton jár.

Az öltözőben Csiszér egy szót sem ejtett arról, hogyan tudunk lehetőségeket kialakítani, csak annyit mondott királyi nyugalommal, hogy nem baj, ha nem nyerünk, de jó lenne, ha mindenki megtudná, milyen az, amikor nálunk van a labda. Kiment és mi megbeszéltük, hogy ez azt jelenti, annyira kívül van már a következő negyvenöt percen, hogy igazából eszébe sem jut, hogy tényleg veszíthetünk. Bár a hangulata szöges ellentétben állt a mienkkel, valójában minden eldőlt, leszámítva azt a kérdést, hogy az ügyes mellébeszélés vagy az elhallgatás visz-e közelebb az igazsághoz. Jól éreztük, hogy amint újakezdjük, folyamatosan üvölteni fog a vonal mellől.

A többiek szerint engem szeret a legjobban, pedig Csébi a kapitány és Barabás lövi a legtöbb gólt. De minden jól fejlett társadalomban vannak teoretikusok: különös teher és különös öröm, ha kizárólag azért tartanak, mert érted a játékot. Amikor magához intett egy kirúgásnál, tenyerét a nyakamra helyezte, meleg és száraz volt, csak annyit mondott, hogy a négyesük a kontráknál Vikolt kíséri, szorosan magához ölelt, majd visszalökött a pályára. Minden olyan egyszerűvé vált: a rövid passzokat a hatosuk volt hivatott elvágni Sztojka felé, de a négyes szélén maradása miatt három-négy másodpercig kényelmes tér nyílt. A következő labdakihozatalnál kicsit tologatni kellett, amíg felfejlődtünk, aztán küldhettem a mély indítást Sztojkanak, aki utolérte és bevágta.

A másodikat tizenegyesből lőtte Barabás, Csiszér el sem mosolyodott, és került a lelátó tekintetét, amikor átvettük a kupát.

Nem ült a díszasztalhoz sem, velünk evett (azazhogy nem evett) a japánakácok alatt, ahol már tényleg nagyon vártalak. Az öröm hevében kibővített ünnepségek idején a spontán meghívottak köre szalad ki igazán a szervezők kezéből, ha vannak ilyenek – a sok ezer néző közül a legszórakoztatóbb fickók bukkantak fel a csapoknál, és lányok, akiket azelőtt sohase láttunk. A

párt feltáruló nyárikertje tágas volt, de az észszerű utakat elállták az asztalok, így ha sötétedés után el akartunk jutni a hátul kialakult, lampionokkal oldalról megvilágított táncterre, összevissza kellett kanyarognunk a málna, a szeder, a szamóca és a ribizli között, ha nem akartuk legázolni őket. Ilyenkor a szelídgesztenyék és a fanyarkák alatt néhány fehér testrészt is felfedeztünk.

Mindenki szeretett minket. Hat kolbászt kaptunk fejenként, végtelen sört, és úgy tűnt, a legyőzött ellenfél kapitánya harminc is megvan, és semmilyen emberi nyelven nem beszél. Szedlák túlságosan el volt foglalva a távolról jött funkcionáriusokkal, megértő, nyájas és kíváncsi volt velük, és mintha minden második pillanatban zavarba jött volna, nem annyira a többiek szavaitól, inkább saját arckifejezéseinek változatosságától.

Már a gyógyszertárnál járhattál, amikor az időegységek tágulni kezdtek néhány higgadt és csendes lépés hatására – ezeket a legnagyobb hangzavarban szokás megtenni, csak úgy van értelmük. Emma egy öreg sztálinista költővel beszélgetett, valamiért álltak. Emma hátrafordult, és meglepetésében a kezével együtt a poharát is nyújtotta. Csiszér elvette és kiitta, majd az asztalra tette, és úgy vezette őt keresztül a kapkodó tekinteteken, mint aki halni indul.

Nem kerülve a rozsdás acélszobrok felé, át a szedren, át az áfonyán.

A lampionok himbálóztak a szélben, ezért a tapintatlanul odaseregglők (bocsáss meg, hogy olyan sokáig kerestél) vagy távolról nyújtózkodók csak akkor örülhettek, amikor a fényfoltok néha találkoztak azoknak a foltjával, akik úgy kapaszkodtak össze, mint akik ismerik egymás testét. Megérzed, ha másnak is teher a sötét. Nem kellett szétnézni ahhoz, hogy tudd, mindenki őket lesi, az is, aki elsőként viszi majd a hírt Szedláknak, mert ő úgy a hízelgők közé szorult, hogy a székét sem tudta kijjebb tolni, amikor letették mellé az üres poharat, és az arca ismét meglepte önmagát.

A foltok néha nagyon egyértelmű dolgokat rejtenek el. Emma visszacsókkolt, aztán újra eltűntek. Nem kellett hátranézni ahhoz, hogy tudjam, ki érinti meg a vállam, szinte még a táncosok felé mondtam, hogy rohanjunk. Azt már nem mondtam, hogy mindegy, milyen csaliton át, mindegy, milyen tisztásokra vagy sziklákra vagy patak mellé. De el innen, ahol hamarosan mindenki visszanyeri a nyugalját, és bizonygatni kezdi, miért volt mindez várható.

Valami mindenesetre motoszkál a fejem mögött, és csak annyit tudok, hogy nem sün. Aki olyan sokat félt, mint te, a tarkója alá lenkendőt terít le a harmat ellen, valószínűleg zöldet. *-okat nézel, szép *-om.